

## Valg af risiko

Hvad er lav risiko og hvad er høj risiko?

### Lav risiko:

Lav risiko er valg af "ingen tabsrisiko", men desværre giver det også lavt afkast af din opsparing. En kort obligation giver 3% for øjeblikket (Nov 2023)

Hos pensionskasserne og bankerne er lav risiko lig med mange obligationer. Den mest sikre "lav risiko" obligation er AAA rated og med kort løbetid, f.eks. F1 obligationer fra solide realkreditinstitutter i Danmark, eller statsobligationer fra solide lande, f.eks. danske statsobligationer og med kort løbetid, dvs. få års løbetid.

Afkastet på obligationer er obligationsrenten og renten har været ultralav længe og for korte obligationer endda svagt negative i flere år, men er nu steget 2-3 procenter frem til ultimo 2023. Med en inflation på 3-4 procent giver det fortsat et negativ afkast efter skat på din opsparing. Så er det en god placering af dine penge? Bedre i dag, end sidste år, men godt nok?

Pensionsopsparing er en langsigtet opsparing og der gør det ikke noget at du har -10% det ene år og +25% det andet år. Store udsving er ok, så længe det langsigtede afkast forventes at komme i hus.

Og som pensionsopsparing er lavrisiko obligationer ikke relevant for de fleste. Du skal have høje årlige afkast på din opsparing, for alternativet er ubærligt.

### Er lav risiko altid dårligt?

#### Hvis du er meget gammel?

Er du gået på pension, og måske kun har pensionsopsparing til de næste 5 år, så vil et 35% tab i år ikke kunne hentes hjem igen med den korte investeringshorisont og derfor skal du selvfølgelig søge lav risiko. Du har ikke råd til tabet.

#### Snart på pension?

Men hvad hvis du er 60 år gammel, og overvejer pension om lidt, hvad skal du så vælge? Ja det er et vigtigt spørgsmål og hvis du spørger PFA, så vil de sige minimum 44% obligationer, og det er hvis du er max risikovillig.

Men som 60 årig og en restlevetid på 25-30 år, så vil aktier formentlig give +/- **7% årligt** og obligationer 3-4% årligt, så med 44% obligationer, så bliver afkastet reduceret til **ca. 5% årligt** i gennemsnit. Tabet på 2% årligt vil over tid give dig 1/5 mindre afkast årligt og det slår hårdt. Ønsker du **30.000 kr** i månedlig pension før skat, så vil 1/5 mindre i afkast skære omkring 15% af din månedlige udbetaling.

Omvendt skal du også have råd til større udsving på opsparingen. Har du det? Eller skal du søge lavere risiko og dermed lavere afkast? Det er vigtigt at tale valget igennem. For nogle skal lavere risiko tilvælges, mens andre med større opsparinger har råd til større udsving og risiko. Og som supplement i overvejelserne, kan der arbejdes et par år længere, hvis der kommer store tab, så det dækkes delvist ind via mindre træk på pensionsopsparingen?

### Lang tid til pension?

Som yngre og med livet foran dig, så skal der fortsat ikke være en eneste obligation i dit depot, i vores perspektiv. Du skal vælge max max max risiko med stor spredning blandt mange aktier og kan forvente et afkast på +/- 7% årligt, og ja, du vil se store udsving. Den ene måned vil du have -20% i tab og når året er gået vil du have 15% i afkast. Nogle år er kedelige og andre er suverænt dejlige med høje afkast, som f.eks. 2023, hvor S&P500 er steget med 15% (Nov 2023).

Mit afkast har været lidt over **10% i gennemsnit de sidste 25 år** og det har betydet at moderate indbetalinger har givet en yderst fornuftig pensionsopsparing og der er kun én årsag til dette, høje afkast ved tilvalg af klog risiko. Det er direkte investering i *aktier*, meget *lave omkostninger* (0,09% årligt) og yderst begrænset brug af pensionskasser eller investeringsforeninger, som for begges vedkommende er meget dyre i brug og skal kun bruges med omtanke, eller hvis man ikke kan undgå dem.

### **Rentes rente motoren**

Afkast fra **rentes rente motoren** er en ufattelig stærk partner at have. Fravælger du afkast (fravalg af risiko), så vil du med stor sandsynlighed få en meget lavere pension til sin tid.

Og starter du dine pensionsindbetalinger som ung og sørger for at have 2/3 af din ønskede opsparing på plads som 45 årig, så er du godt kørende. Det er din sikkerhed for en god alderdom. Penge er en god tjener og en skidt herre, og det er for sent at erkende det som gammel.

## **Klog risiko**

Meget stor spredning af din opsparing er klog risiko, hvor udsving reduceres via den store spredning og du sikre tilmed, at de få succesaktier også er i din portefølje. Der skal altid være S&P500 og STOXX600 ETF'ere i din opsparing, og så har du spredt din opsparing på 1.100 forskellige aktier, alene fra de 2 store index i Europa og USA. Og ønskes også eksponering mod emerging markets eller via flere forskellige ETF'ere, så kan det suppleres i opsparingen.

Den årlige omkostning fra de 2 ETF'ere er ca. 0,1% årligt og ønskes eksponering mod den store verden, så koster det mere, typisk mellem 0,5 – 1% årligt som ETF.

Vælg passive index ETF'ere, da aktivt forvaltede altid vil underperforme efter omkostninger, så ingen grund til at sænke afkastet. 3% af alle aktivt forvaltede fonde giver bedre afkast end indexet, 97% lavere eller det samme, så fravælg aktivt forvaltede.